

Mottagare
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Datum
2024-01-25

Diarienummer
RS231314

Yttrande - Några smittskyddsfrågor inom socialtjänsten och socialförsäkringen (SOU 2023:56)

Nedan presenteras Region Hallands synpunkter på slutbetänkandet Några smittskyddsfrågor inom socialtjänsten och socialförsäkringen (SOU 2023:56). Region Halland ställer sig bakom föreslagen förändring i Smittskyddslagen (2004:168) men ställer sig tveksam till tillämpningen, vilket anses bör utredas vidare.

Övergripande synpunkter

- Region Halland ställer sig tveksam till utredningens förslag om tillämpning av lagändringsförslaget om flyttning utan samtycke. Att lägga ytterligare uppgifter på smittskyddsläkaren och smittskyddsenshetens verksamhet gagnar inte regionens förmåga att hantera en pandemi. Inte heller finns förutsättningar för Smittskyddsläkaren att utföra detta uppdrag på ett korrekt och effektivt sätt.
- Region Halland ser positivt på förslaget att det görs en samlad utredning kring socialförsäkringsförmåner vid krig, krigsfara eller allvarliga fredstida kriser och att smittbärandepennning och lättnader av krav på läkarintyg omfattas av en sådan utredning.

Specifika synpunkter

Smittskyddsläkare fattar beslut om flyttning utan samtycke

- Region Halland ställer sig tveksam till förslaget att smittskyddsläkaren ska fatta beslut om flyttning utan samtycke. Utredningen föreslår att beslut om flyttning utan samtycke enbart ska ske när vanliga arbetssätt inte räcker för att hindra en smittad individ från att smitta andra och får inte baseras på personalbrist, undermåliga lokaler eller förutsättningar i verksamheten. Smittskyddsläkaren saknar insyn i kommunens verksamhet avseende för sammanhanget avgörande faktorer, såsom detaljkunskap om lokaler samt den enskilda individens situation och förmåga att samverka kring förhållningsregler, vilket ofrånkomligt behöver beaktas vid myndighetsbeslut. Om förslaget lagförslag antas krävs framtagande av tydliga instruktioner för handläggning i kommunen inför anmälan vilket inkluderar medicinsk bedömning samt underlag kring förutsättningar på boendet.

- För att beslut om flyttning utan samtycke ska vara ändamålsenlig behöver flyttning ske omgående vid misstanke om eller bekräftad smitta. Utifrån utredningens förslag om beslut från smittskyddsläkare förutsätter det att smittskyddsläkare finns tillgänglig dygnet runt alla dagar i veckan för att åtgärden ska vara brukbar. I Region Halland, liksom många andra regioner, har inte smittskyddsläkaren jour eller beredskap i det avseende som krävs för att utföra dessa arbetsuppgifter utanför kontorstid. Under en pandemi kan smittskyddsläkarens arbetsinsats antas vara ansträngd och det kan ifrågasättas om en organisatorisk förändring för att införa beredskap är rimlig i förhållande till andra åtgärder som behövs under en pandemi.

- En ytterligare invändning mot förslaget att smittskyddsläkaren ska fatta beslut om flyttning utan samtycke är den ökade arbetsbelastning detta förfarande kommer att innebära för smittskyddsläkaren. Antagandet att en ny, bättre anpassad, möjlig tvångsåtgärd inte kommer att användas i någon större utsträckning eftersom tvångsåtgärder inte användes under covid-19-pandemin anses bygga på ett ologiskt resonemang. Tvärtom är sannolikt ställningstagande till flyttning av detta slag mer användbar i praktiken och kan i en pandemisituation inte förväntas vara en engångshändelse utan snarare en återkommande åtgärd. Enligt förslaget ska även överklaganden, beslut om undantag från besöksförbud samt ansökan om handräckning av polis, om den flyttade personen inte medverkar till flyttning eller avviker, hanteras av smittskyddsläkaren. Andra högprioriterade arbetsuppgifter relaterade till pågående spridning av samhällsfarlig sjukdom kan drabbas av undanträngningseffekt i och med den föreslagna ärendehantering. Förslaget skulle kräva omorganisation av smittskyddet i form av utökade smittskyddsläkarresurser, administrativa resurser och utökat juridiskt stöd för själva ärendehantering. Region Halland anser att den arbetsinsats som detta förslag i praktiken skulle innebära för smittskyddsläkaren i regionen blir orimlig och oönskad och inte kommer gagna regionens förmåga att hantera en pandemi.

- Viktiga lärdomar från covid-19-pandemin är hur sårbara de regionala smittskyddsenheterna är avseende kompetensförsörjning, svårighet att skala upp i tillräcklig omfattning och med begränsade kringresurser. Smittskyddsläkaren är en nyckelfunktion i många olika regionala, kommunala och länsövergripande processer som fortgår samtidigt i en pandemisituation. Man bör således hitta annan lösning för beslutet och processen kring flyttning inom kommunal verksamhet som inte involverar smittskyddsläkaren i den omfattning som beskrivs i givet förslag. Det finns annan lagstiftning som innefattar någon form av tvång; lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall eller lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård. Dessa lagar ger möjlighet för läkare, nämndordförande eller annan förordnad att intyga eller fatta beslut om tvingande åtgärder om beslut inte kan avvaktas. Beslut ska sedan utan dröjsmål underställas den rätt som prövar frågan om vård eller åtgärd. Ett liknande förfarande bör kunna användas vid flyttning utan samtycke.

- Region Halland anser det vara en brist att inte fler kommuner utgör remissinstans då förslaget innebär att kommunen har ansvar för att tillhandahålla lokaler och personal för att flyttning ska kunna genomföras och tar initiativ till och anmäler till smittskyddsläkaren att flyttning kan vara aktuellt. Utredningen lyfter även flera aspekter så som kompetens och

personalresurser likväl som hygienaspekter och lokalutformning inom verksamheterna som viktiga för att hindra smittspridning och minska behovet av tvingande åtgärder, vilket faller under kommunens ansvar.

Utredningens överväganden om smittbärrpenning

- Region Halland välkomnar den föreslagna översynen av socialförsäkringen i krig, krigsfara och allvarliga fredstida kriser och förslaget att smittbärrpenning ingår i översynen.
- Region Halland anser att det är viktigt att lättnader gällande krav på läkarintyg utreds i översynen av socialförsäkringen och att det fattas permanent beslut om när detta kan användas utan att det påverkar en säker process kring handläggning av ekonomisk ersättning.
- Region Halland anser att behovet av god samverkan och tydlig kommunikation mellan beslutsfattare, myndigheter, vårdgivare och arbetsgivare bör betonas vid översyn av socialförsäkringen. Tillgång till korrekt information och tolkning av beslut, redan under beslutsprocessen, spelade en avgörande roll i Region Hallands hantering av socialförsäkringsfrågor under pandemin.

Krister Björkegren
Regiondirektör

Mikaela Waltersson
Regionstyrelsens ordförande